

CONSIDERENTE PRIVIND APLICAREA PROCEDURII DE URMĂRIRE ȘI JUDECARE A UNOR INFRAȚIUNI FLAGRANTE

Irina PAVEL-GUZUN

Doctorandă, Universitatea de Stat din Moldova,

Chișinău, Republica Moldova,

e-mail: irina.pavel19@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9958-6918>

Diversificarea procedurilor penale în funcție de persoana acuzată sau de fapta produsă este o abordare contemporană firească. Realitatea determină apariția unor noi proceduri sumare ce au ca sarcină contribuția la accelerarea procesului, garantând drepturile persoanei. În articolul de mai jos este analizată procedura de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante. În acest context s-a încercat a se constata care este natura procedurii respective, care este nivelul de aplicabilitate a acesteia în sistemul nostru și care sunt eventualele obstacole care împiedică aplicarea ei. În cadrul articolului respectiv, au fost examinate: Scopul procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante; Reper istorice; Elemente de drept comparat; Formele infracțiunilor flagrante; Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere; Procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante; Procedura propriu-zisă de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante; Rezultatele studiului empiric în materia aplicabilității procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante a fost realizat un studiu empiric pe un eșantion de 40 de persoane între actorii justiției (judecători, procurori, avocați) privind aplicabilitatea procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante în sistemul național.

Cuvintele-cheie: procedură simplificată, infracțiune flagrantă, termen, inculpat, proces-verbal de constatare.

CONSIDERATIONS REGARDING THE APPLICATION OF PROCEDURE IN CRIMINAL INVESTIGATION AND TRIAL OF FLAGRANT CRIMES

It is noted that the diversification of criminal proceedings according to the person accused or the act committed is a natural contemporary approach. Reality is leading to the emergence of new summary proceedings whose task is to help speed up the process, guaranteeing the rights of the individual. The article below analyses the procedure for the prosecution and trial of flagrante delicto offences. In this context, an attempt has been made to ascertain the nature of this procedure, its level of applicability in our system and any obstacles to its application.

In this article, the following were examined: the purpose of the procedure for the prosecution of flagrante delicto offences; historical background; elements of comparative law; forms of flagrante delicto; application of procedural measures of constraint; the report of the flagrante delicto; the actual procedure for the prosecution and trial of flagrante delicto offences; results of the empirical study on the applicability of the procedure for the prosecution and trial of flagrante delicto offences - an empirical study was carried out on a sample of 40 persons among justice actors (judges, prosecutors, lawyers) on the applicability of the procedure for the prosecution and trial of flagrante delicto offences in the national system.

Keywords: simplified procedure, flagrant crime, term, defendant, official statement

CONSIDERATIONS SUR L'APPLICATION DE LA PROCEDURE DE POURSUITE DES FLAGRANTS DELITS

Il est noté que la diversification des procédures pénales en fonction de la personne accusée ou de l'acte commis est une approche contemporaine naturelle. La réalité conduit à l'émergence de nouvelles procédures de référé dont la mission est de contribuer à accélérer le processus, en garantissant les droits de l'individu.

L'article ci-dessous analyse la procédure de poursuite et de jugement des flagrants délits. Dans ce contexte, nous avons tenté de déterminer la nature de cette procédure, son niveau d'applicabilité dans notre système et les obstacles éventuels à son application.

Dans cet article, les éléments suivants ont été examinés: l'objet de la procédure de poursuite des flagrants délits; le contexte historique; éléments de droit comparé; formes de flagrant délit; application de mesures procédurales de contrainte; le rapport du flagrant délit; la procédure effective de poursuite et de jugement des flagrants délits; résultats de l'étude empirique sur l'applicabilité de la procédure de poursuite et de jugement des flagrants délits - une étude empirique a été réalisée sur un échantillon de 40 personnes parmi les acteurs de la justice (juges, procureurs, avocats) sur l'applicabilité de la procédure de poursuite et de jugement des flagrants délits dans le système national.

Mots-clés: *procédure simplifiée, flagrant délit, délai, défendeur, rapport officiel*

РАЗМЫШЛЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО ПРИМЕНЕНИЯ ПРОЦЕДУРЫ УГОЛОВНОГО ПРЕСЛЕДОВАНИЯ И СУДОПРОИЗВОДСТВА ЗА ВОПИЮЩИЕ ПРАВОНАРУШЕНИЯ

Диверсификация уголовного судопроизводства в зависимости от лица, обвиняемого или совершенного деяния, является естественным современным подходом. Реальность приводит к появлению новых упрощенных процедур, задача которых - помочь ускорить процесс, гарантируя права человека. В данной статье анализируется процедура преследования и судебного разбирательства преступлений, совершенных на месте преступления. В этом контексте, была предпринята попытка выяснить природу этой процедуры, степень ее применимости в нашей системе и любые препятствия для ее применения. В статье также были рассмотрены следующие вопросы: Цель процедуры преследования за правонарушения на месте преступления; Исторические предпосылки; Элементы сравнительного права; Формы flagrante delicto; Применение процессуальных мер пресечения; Сообщение о задержании на месте преступления; Фактическая процедура преследования и судебного разбирательства преступлений, совершенных на месте преступления; Результаты эмпирического исследования о применимости процедуры преследования и судебного разбирательства преступлений, совершенных на грани правонарушения - было проведено эмпирическое исследование на выборке из 40 человек среди субъектов правосудия (судей, прокуроров, адвокатов) о применимости в национальной системе процедуры преследования и судебного разбирательства преступлений, совершенных на грани правонарушения.

Ключевые слова: *упрощенная процедура, flagrante delicto, срок, подсудимый, официальный доклад.*

Introducere

Procedura de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante reprezintă o formă sumară, independentă de activitate procesuală prejudiciară, desfășurată de organele de urmărire penală în privința infracțiunilor flagrante ușoare, mai puțin grave sau grave, a cărei scop principal este (prin

intermediul termenului redus) apropierea maximă a pedepsei față de momentul săvârșirii infracțiunii și se finalizează cu înaintarea învinuirii de procuror și trimiterea materialelor în instanță.

Instituirea procedurii speciale pentru unele infracțiuni flagrante răspunde, pe de o parte, unor interese de ordin procesual, deoarece în asemenea condiții sporesc valențele principiului operativității

în procesul penal, iar, pe de altă parte, această procedură grăbește restabilirea ordinii de drept încălcate și contribuie la sporirea rolului educativ al procesului penal. Dar, scurtarea duratei activității judiciare nu trebuie să aducă atingerea garanțiilor care asigură drepturile procesuale ale părților și nici buna-realizare a actului de justiție, impunându-se respectarea principiilor fundamentale a procesului penal pe întreaga durată desfășurării sale.

Profesorul rus P. Pașkevici a indicat: „Astăzi, când este necesară amplificarea, prin orice mijloace, a eficacității, operativității, proporțiilor luptei cu criminalitatea, este deosebit de important de a exclude din forma procesuală toate surplusurile, tot ce fără necesitate complică procesul și poate fi înlocuit cu un mijloc procesual mai economic, ce ar garanta realizarea corespunzătoare a justiției” [1, p. 10].

Metodologia de cercetare folosită

Pentru studiu au fost folosite următoarele metode:

- metodologia cercetării științifice ce se întemeiază pe metoda dialectico-materialistă, din care derivă și alte metode particulare, utilizate în cercetarea științifică realizată: istorică, logico-juridică, logico-formală, comparativă, gramaticală, precum și observarea, descrierea, modelarea, compararea etc.

- efectuarea unei analize a materialelor care abordează cadrul legal, instituțional și funcțional în ceea ce privește probatoriul în procedurile sumare;

- analiza operelor teoretice naționale și străine cu valență importantă în cadrul procedurilor sumare;

- analiza practicii judiciare în domeniul probatoriului în procedurile sumare

Scopul procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante

În unele situații, procedura obișnuită nu poate acționa în cadrul optim pentru aflarea adevărului cu

ocazia instrumentării dosarelor, nefiind suficient de eficace, pentru a asigura în mod temeinic respectarea drepturilor și obligațiilor justițiabililor, precum și realizarea scopului procesului penal. Din aceste raționamente, legiuitorul a instituit un cadru normativ derogator de la procedura comună, codificat în Titlul IV al Părții speciale, ce poartă denumirea de proceduri speciale și care se aplică, în mod limitat, unor circumstanțe concrete, subordonate, în principal, fie împrejurărilor în care s-a săvârșit infracțiunea, fie tipului de infracțiune sau elementelor speciale referitoare la persoana autorului infracțiunii.

În opinia noastră, scopul acestei proceduri poate fi diversificat în câteva direcții. Pe de o parte, procedura penală nu trebuie îngreunată atunci când nu este absolut necesar acest lucru, prin urmare economia de timp și resurse sunt unele dintre obiectivele oricărei justiții. Pe de altă parte, procedura simplificată nu trebuie să pună în pericol echitatea procedurii și claritatea investigației. Aplicarea procedurii simplificate, prin sine însăși, nu afectează echitatea procesului. Acest fapt a fost menționat de Curtea Europeană a Drepturilor omului în jurisprudența sa (*a se vedea: CtEDO, Scoppola v. Italia (nr.2) [MC], hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135*).

În mod firesc, această procedură nu trebuie să pună în pericol calitatea probatoriului. În sens contrar, fie există riscul acuzării neîntemeiate a unei persoane nevinovate, fie riscul imposibilității sancționării vinovatului din motivul insuficienței probatoriului. Pe de altă parte, cu cât mai operative probele administrare sunt aduse în fața judecătorului, cu atât mai obiectivă va fi soluția instanței.

De asemenea, procedura în cazurile flagrante presupune o deosebită precizie, întrucât toate declarațiile luate de la persoanele ce sunt implicate descriu amănunțit fapta. Deci, un scop al introducerii procedurii flagrante este și facilitarea probatoriului laturii de probațiune prin accelerarea procedurii.

Săvârșirea oricărei infracțiuni activează dreptul și obligația organelor judiciare- în calitate de reprezentanți ai autorității- de a desfășura toate activitățile și de a lua toate măsurile legale, pentru a asigura restabilirea ordinii de drept încălcată, implicit pedepsirea autorului. Cu atât mai mult, comiterea unui act ilicit, în condiții de flagranță, justifică atât dreptul statului de a interveni prompt, cât și necesitatea unei reglementări speciale a urmăririi și judecării lor, având în vedere particularitățile specifice acestui gen de fapte, profundul impact social negativ, necesitatea restabilirii încrederii justițiabililor și descurajarea comportamentelor similare pe viitor. Din aceste considerente, în asemenea circumstanțe, regulile obișnuite de procedură trebuie înlocuite cu dispoziții concrete, în scopul constatării de îndată și strângerii imediate a probelor, care ulterior ar putea deveni greu accesibile. Altfel spus, în asemenea situații, circumstanțele în care a avut loc infracțiunea fac mai ușoară probațiunea, excluzând aproape cu desăvârșire posibilitatea oricăror erori judiciare [2, p. 81].

Reglementarea procedurii speciale pentru unele infracțiuni flagrante răspunde, în primul rând, unor interese de ordin procesual, deoarece în asemenea cazuri se întăresc condițiile aplicării principiului celerității, a operativității în procesul penal. Pe de altă parte, această procedură grăbește restabilirea ordinii de drept care a fost încălcată și contribuie la sporirea rolului educativ al procesului penal, cu condiția ca scurtarea duratei activității judiciare să nu aducă atingere garanțiilor care asigură drepturile procesuale ale părților și buna realizare a actului de justiție, respectarea principiilor fundamentale a procesului penal, pe întreaga durată a desfășurării sale, fiind obligatorie.

În final, am putea deduce mai multe componente ale scopului procedurii, evident enumerarea nefiind exhaustivă. Așadar, scopul de bază urmărit de procedura de urmărire și judecare a unor infracțiuni

flagrante ar putea fi diversificat în : 1. Excluderea tuturor surplusurilor inutile din procesul penal; 2. Asigurarea unei promptitudini dintre momentul săvârșirii infracțiunii și momentul de răspundere a infractorului; 3. Facilitarea probatoriului prin contribuirea la asigurarea unui tablou obiectiv al faptei examinat de către instanță. Nu în ultimul rând, procedura operativă în cazurile flagrante urmărește și restabilirea cât mai urgentă a ordinii de drept, încălcată prin tragerea la răspundere a făptuitorului.

Repere istorice

Forma juridică a termenului provine probabil din anii 529-534. El apare formulat în *Codex Iustinianus* (Corpus Juris Civilis) care a fost întocmit în timpul lui Iustinian I (cel Mare).

Introducerea unei proceduri speciale mai rapide și operative s-a manifestat în dreptul englez cu mai mult de două secole în urmă. Astfel, procedura curților de poliție din 1750, instituită mai întâi la Londra și apoi în alte centre aglomerate ale Angliei, scoate din jurisdicția lentă a curților cu jurați infracțiunile mai mici, dându-le în soluționarea sumară a judecătorului [3, p. 446]. Asemenea procedură a fost preluată de legislația franceză în anul 1863, cunoscută sub denumirea de Legea micului parchet, care cuprindea reglementări speciale pentru situațiile când infracțiunea a fost comisă în flagrant, iar sancțiunea prevăzută de lege pentru acea infracțiune era închisoarea. Potrivit acestei legi, orice inculpat prins asupra faptei în materie de delict este condus îndată la procuror, care-i ia interogatoriu și poate să-l ducă imediat la instanță, iar în lipsă de audiență poate să-l citeze la judecată pentru a doua zi [4, p. 12-13].

Această formă de procedură urgentă în Federația Rusă a apărut în anul 1966 pe cauze de tâlhării fără forme calificate. În 1977 această formă s-a răspândit și asupra cauzelor de furturi a proprietății private sau a statului [5, p. 498].

Procedura în cazul unor infracțiuni flagrante în legislația Republicii Moldova a cunoscut o evoluție identică transformărilor social-politice din societatea post comunistă.

Modificările esențiale apar începând cu anul 1995, după constituirea Republicii Moldova ca stat independent, cea mai importantă inovație referitoare la instituția tratată fiind introducerea termenului de flagrant (articolul 370 „procedura judiciară” începe prin: „procedura judiciară în cauzele penale flagrante...”) [6, art. 370- 376].

Prin Cod de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003, procedura delictului flagrant a fost inclusă oficial în categoria procedurilor speciale, alături de cea privind cauzele cu minori, urmărirea și judecarea persoanelor juridice sau procedura recunoașterii vinovăției [7, art. 513- 519].

Însă totuși, apariția procedurii în cazul unor infracțiuni flagrante este marcată de emiterea Ucazului Sovietului Suprem al fostei URSS, de la 26 iulie 1966. Cuprindea de la început una, apoi două componente de infracțiuni: 1. Huliganismul fără circumstanțe agravante; 2. Sustragerea în proporții mici (introdusă puțin mai târziu în CPP). În aceste cazuri procedura era urgentă (nu se efectuau acțiuni de anchetă), deoarece era evident vinovăția infractorului. Nu existau dificultăți nici pentru instanțe, sentințele cărora, în general, fără modificări, rămâneau definitive [8].

Elemente de drept comparat

Procedura specială privind infracțiunile flagrante este prevăzută în mai multe sisteme de drept, fiind întâlnită și în alte țări (Marea Britanie, Franța, SUA).

Noțiunea infracțiunii flagrante din Republica Moldova, în mare parte, nu se deosebește de legislația României și reiese din articolul principal unde se descrie infracțiunea flagrantă, care conform

art. 293 CPP al României din alin. (1) este flagrantă infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire. Sau, același articol alin. (2) stipulează că este, de asemenea, considerată flagrantă și infracțiunea al cărei făptuitor, imediat după săvârșire, este urmărit de organele de ordine publică și de siguranță națională, de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public ori prezintă urme care justifică suspiciunea rezonabilă că ar fi săvârșit infracțiunea sau este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte de natură a-l presupune participant la infracțiune. De asemenea și la noi, infracțiunea flagrantă este o infracțiune evidentă vizibilă, vădită prin faptul că toate elementele unei infracțiuni sunt cunoscute și făptuitorul este prins (reținut de organele de stat competente sau de victimă, de martorii oculari ori alte persoane) în „focul” acțiunii sale sau imediat după aceea.

În România, termenul flagrant delict (uneori prescurtat doar flagrant) a fost utilizat și în limbajul juridic din România, în Codul penal de la 1865 (denumit și „Codul Cuza”), în Codul penal de la 1937 (denumit și „Codul penal Carol al II-lea”), precum și în Codul penal și Codul de procedură penală de la 1969 (care au fost în vigoare până în 2014).

Intrucât în legislația penală actuală din România (Noul Cod penal) noțiunea de „delict” a fost înlocuită cu aceea de „infracțiune”, în locul expresiei „flagrant delict” trebuie să se înțeleagă „infracțiune flagrantă”. Urmărirea și judecarea unor astfel de infracțiuni se face după o procedură generală.

O chestiune importantă care ar trebui specificată, este aceea că legislația noastră prevede urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante în procedură specială, numai pentru acele infracțiuni pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 12 ani inclusiv, potrivit art.514 alin. (1) CPP. O astfel de prevedere în noul Cod de Procedură Român nu este.

Potrivit art. 298 CPP al României, (1) În caz de infracțiune flagrantă, organul de cercetare penală este obligat să constate săvârșirea acesteia, chiar în lipsa plângerii prealabile; (2) După constatarea infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală cheamă persoana vătămată și, dacă aceasta declară că face plângere prealabilă, continuă urmărirea penală. În caz contrar, organul de cercetare penală înaintează procurorului actele încheiate și propunerea de clasare.

În legislația rusă, procedura specială nu prea se deosebește, și dacă are loc, aceasta ține de durata unor termene de exercitare a unor acțiuni din partea organului de urmărire penală sau a judecătorului. În majoritatea cazurilor – aceste infracțiuni nu fac parte din acele grave și care se sancționează cu o pedeapsă de până la 2 ani ca, de exemplu: tâlhărie ușoară, vânătoare ilegală, distrugerea sau deteriorarea avutului proprietarului, lipsa de stimă față de instanțele judecătorești, refuz de a da declarații și altele.

Împreună cu aceasta, legislația permite includerea acestei forme de procedură și infracțiunilor ce depășesc pedeapsa de 2 ani ca, de exemplu: furturi, escrocherii, jafuri fără forme agravante [5, p. 498].

Este de menționat faptul că până la modificările din 2003 a Codului de procedură penală al RM, asemănările dintre aceste două țări erau mai pronunțate din punctul de vedere al urmăririi și judecării infracțiunilor flagrante.

În Franța, pentru infracțiunile flagrante, încă din evul mediu, a fost prevăzută o sancțiune mai aspră prin raportare la celelalte categorii de infracțiuni, având în vedere oprobriul public creat prin comitere.

Cu toate acestea, nu trebuie confundată procedura urgentă, prevăzută de articolul 550 din Codul de procedură penală francez, pentru cazurile de pericol social redus, cu ancheta în cazurile flagrante, prevăzută în articolul 53 din același cod.

Similar procedurii penale române, în cazul infracțiunilor flagrante în Franța, ancheta, într-

adevăr, decurge rapid, dar procedura se referă la crime (infracțiuni de un pericol social sporit) și la delikte, care aparent sunt crime.

Cercetarea se face de lucrătorii mai bine calificați ai poliției criminale, abilitați în aceste cazuri cu împuterniciri suplimentare (ex: de a face percheziții fără sancțiunea procurorului) [9, p. 324]. Procedura specială de urmărire și judecată, însă, se aplică la infracțiunile simple, de un pericol redus (delikte și contravenții, inclusiv cele comise în condiții de flagranță), care se pedepsesc cu privațiune de libertate până la 2 luni sau cu amendă.

Actul procesual principal este, și în acest caz, tot un proces-verbal. Cazurile simple se examinează de un singur judecător, cele de o gravitate medie - de trei judecători, judecata având loc cu participarea obligatorie a procurorului și a apărătorului, procedura fiind orală, formală și în contradictoriu. Sentințele instanței judecătorești pot fi atacate, fie la Tribunalul de poliție, fie la Tribunalul corecțional [9, p. 364].

Spre deosebire de Franța, în Marea Britanie, procedura în cauzele flagrante și de un pericol mediu sunt cercetate și judecate printr-o metodologie simplificată. Aceste cazuri au aplicabilitate în situația încălcării regulilor de conducere a mijloacelor de transport, provocarea leziunilor corporale, furtul prin efracție, răpirea copiilor și violul.

Statele Unite ale Americii aplică procedura pentru cazurile flagrante în privința infracțiunilor de un pericol social redus. Aceste cazuri se soluționează în instanțe de un nivel inferior, deseori, când persoana este adusă în judecată pentru a i se decide măsura preventivă, i se aplică și sentința. Dacă inculpatul este de acord cu procedura, judecătorul stabilește raportul de implicare în ceea ce privește învinuirea ce i se aduce. În cazul în care inculpatul pledează vinovat, judecătorul hotărăște pedeapsa în cel mai scurt timp. În situația în care acesta pledează nevinovat, infracțorului i se acordă 30 zile pentru pregătirea

apărării, urmând apoi examinarea judiciară prin toate fazele (ancheta judiciară, dezbateri, etc.) [10, p. 186, 450], [11].

În acest sistem de drept, nu se prevede necesitatea întocmirii concluziilor de învinuire, predarea învinuitului instanței și alte garanții. Fiind maximal simplificate, aceste componente sunt examinate personal de judecători, fără jurați, iar sentința se poate baza chiar și pe datele incomplet sau insuficient verificate.

Examinarea în instanță durează doar câteva minute, iar judecătorul, de regulă, acceptă concluziile polițiștilor, care în acest caz au calitatea de martor [12].

Codul de procedură penală italian prevede că „este stare de flagrant situația în care persoana este prinsă în timpul comiterii infracțiunii sau care, după ce a comis infracțiunea, este urmărită de organele de urmărire penală, de persoana vătămată sau de alte persoane de care este surprinsă cu lucrurile sau urmele care o face să fie considerată ca fiind cea care a comis infracțiunea” [13, p. 98].

Formele infracțiunilor flagrante

În doctrina procesual penală se fac încercări de a identifica formele infracțiunilor flagrante care determină declanșarea procedurii respective. Luând în considerare momentul în care a fost descoperită infracțiunea flagrantă, în literatura de specialitate română se subliniază că aceste infracțiuni au forme tipice și forme asimilate. Această clasificare este pertinentă și pentru procedura penală națională.

Așadar, *infracțiunea flagrantă tipică*: potrivit art. 293 alin. (1) Cod de procedură penală român, art. 513 Cod de Procedură al Republicii Moldova, este flagrantă infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii sau imediat după săvârșire. Infracțiunea descoperită în momentul săvârșirii, presupune prinderea infractorului în timpul și la locul comiterii acesteia. Infracțiunea descoperită imediat după

săvârșire, este situația în care descoperirea faptei se stabilește cât mai aproape de momentul săvârșirii ei. Legea nu fixează o limită strictă de timp, aceasta fiind lăsată la aprecierea organului judiciar.

Pentru existența stării de flagranță, nu este suficientă doar descoperirea faptei în momentul săvârșirii sau imediat după, fiind obligatorie și prinderea făptuitorului în acele momente [14, p. 525].

Legea prevede că organul de urmărire penală trebuie să cuprindă în conținutul procesului-verbal întocmit și declarațiile învinuitului, dispunând ulterior reținerea sa, ceea ce presupune, implicit, cunoașterea făptuitorului din primul moment al descoperirii faptei sau imediat după săvârșirea acesteia [15, p.968].

Infracțiunea flagrantă asimilată: Această formă a infracțiunii flagrante este denumită, în doctrină, și cvasi-tipică sau cvasiflagrantă, articolul 293 alineat (2) din Codul de procedură penală român menționând două situații de cvasi flagranță [16, p. 460].

În prima situație, făptuitorul, imediat după săvârșirea infracțiunii, este urmărit de persoana vătămată, de martorii oculari sau de strigătul public. Astfel, partea vătămată și martorii oculari sunt cei care, constatând comiterea infracțiunii, trec imediat la urmărirea făptuitorului care încearcă să se îndepărteze de la locul faptei.

De asemenea, cei prezenți la comiterea faptei, văzând pe făptuitori, pot apela prin strigăte la ajutorul celorlalți sau la sprijinul autorităților, pentru urmărirea și prinderea acestora, ceea ce reprezintă, în limbaj de specialitate- strigăt public.

În cea de-a doua situație, făptuitorul este surprins aproape de locul comiterii infracțiunii cu arme, instrumente sau orice alte obiecte, de natură a-l presupune participant la infracțiune.

Această stare stabilește o prezumție de flagranță, datorită apropierii, în spațiu și timp, a făptuitorului față de locul și momentul săvârșirii infracțiunii,

având asupra sa orice obiect care face verosimilă și probabilă participarea sa la comiterea delictului. Într-o asemenea situație, trebuie manifestată o foarte mare grijă în administrarea probelor în învinuire, deoarece simpla surprindere a unei persoane cu arme, instrumente sau alte obiecte, nu presupune, în mod obligatoriu, săvârșirea unei fapte penale.

Și, în cazul infracțiunilor cvasi flagrante, starea de flagranță este condiționată întotdeauna de prezența făptuitorului, în lipsa acestuia neputându-se constata existența infracțiunii flagrante [17, p. 591].

Aplicarea măsurilor procesuale de constrângere

Conform cerințelor alin. (3) art. 165, pct. 1, alin. (1) art. 63 și pct. 1 alin. (1) art. 166 Cod de procedură penală reținerea în cazul infracțiunii flagrante are loc în baza unui proces-verbal. Persoana poate fi recunoscută în calitate de bănuit printr-un proces-verbal de reținere [18, p.15-16].

Potrivit reglementărilor CPP, reținerea se poate realiza în privința unui cerc de persoane care nu au neapărat (până la reținerea de drept) un statut procesual, precum și în privința bănuitului, învinuitului, inculpatului și chiar condamnatului. Constatarea existenței bănuielii rezonabile se va face diferit, în funcție de factorul dat, precum și de materialul probant existent în cauză.

Fiecare probă luată separat, precum și ansamblul lor (existent la momentul luării deciziei de reținere) trebuie să formeze în conștiința celui care decide reținerea de fapt și, ulterior, celui care aplică reținerea de drept, certitudinea că în faptele, atitudinea persoanei, natura și împrejurările faptei prejudiciabile comise se regăsește cel puțin unul din temeiurile prevăzute de lege pentru reținerea persoanei. În acest context, se are în vedere, evident, convingerea absolută (deși raportată anume la acel cadru temporal) că a fost comisă o faptă prejudiciabilă, că această faptă este prevăzută de legea penală ca infracțiune, că

această persoană a săvârșit fapta și că nu există nici o circumstanță care împiedică urmărirea, judecarea sau răspunderea penală a celui în privința căruia se ia decizia de reținere. Certitudinea respectivă se constată în procesul-verbal al reținerii care va conține *inter alia* o descriere detaliată și a aspectelor sus-numite, din care derivă și constatarea bănuielii rezonabile.

Pentru unele temeuri legea indirect stabilește criterii mai puțin stricte pentru verificarea motivelor verosimile și suficiente de aplicare a acestei măsuri procesuale de constrângere. Este, bunăoară, cazul reținerii în flagrant, când subiectul este prins în procesul comiterii infracțiunii, sau imediat după acest moment, sau cazul identificării de către victimă sau martorul ocular, când, la momentul luării deciziei de reținere, probele care formează convingerea sunt directe. În schimb, împrejurarea că persoana a încercat să se ascundă sau că la locul săvârșirii infracțiunii au fost descoperite urme ale acesteia, fie că există temeuri rezonabile că ea va comite noi infracțiuni, va împiedica stabilirea adevărului sau se va sustrage de la urmărirea penală, necesită un ansamblu de probe suficiente să confirme nu doar bănuiala rezonabilă că persoana a săvârșit fapta penal-prejudiciabilă, ci și că se constată într-un mod care ar convinge un observator independent că acțiunile/inacțiunile subiectului formează temeiul de reținere reglementat de lege.

Raportând prevederile normative date la activitatea practică a angajaților poliției, Rapoartele privind vizitele preventive ale reprezentanților Oficiului Avocatul Poporului (în continuare OAP) constată că majoritatea reținerilor se realizează în cauze penale în care a fost pornit deja procesul penal, fiind dispusă în privința persoanelor a căror identitate este cunoscută. Sub acest aspect, se poate constata că decizia de reținere se ia având în vedere circumstanțele cauzei care confirmă bănuiala rezonabilă privind comiterea infracțiunii

și, prin urmare, ar trebui să susțină o reținere legală și întemeiată. Cu toate acestea, din datele statistice prezentate de Inspectoratele de Poliție, de OAP rezultă că hotărârea privind reținerea de facto nu a fost întotdeauna urmată de o reținere de drept, fie de o privare de libertate prin aplicarea arestării dispuse de instanța de judecată. Deși acest fapt nu indică expres asupra ilegalității reținerii sau lipsei de temeinicie a acesteia, el constituie, totuși, un indicator al unei privări inoportune de libertate.

Statistica indică că la faza de urmărire penală, în anul 2020 au fost reținute 2694 persoane (4410 persoane în anul 2017, 3363 persoane în anul 2018 și 2956 persoane în anul 2019) (de către procurori 217 persoane, de către ofițerii de urmărire penală din cadrul organelor MAI – 2367 persoane, CNA – 110 persoane).

În libertate au fost puse de către procurori 1293 persoane (1980 în anul 2017, 1771 persoane în anul 2018 și 1356 persoane în anul 2019), din lipsa temeiurilor de a priva în continuare persoana de libertate, inclusiv cu aplicarea altor măsuri procesuale de constrângere.

Procurorii au solicitat arestarea preventivă a 1401 persoane (2843 în anul 2017, 1936 persoane în anul 2018 și 1600 persoane în anul 2019), adică în privința a 52 la sută din cei reținuți.

Din numărul total al persoanelor reținute, au fost arestate preventiv 1174 persoane (2430 în anul 2017, 1592 persoane în anul 2018 și 1403 în anul 2019), iar în 227 de cazuri demersurile de arestare au fost respinse. Astfel, în anul 2020 doar 43,5% (55,1% în anul 2017, 47,3% în anul 2018 și 47,5% în anul 2019) din persoanele reținute au fost arestate preventiv.

După cum rezultă din datele statistice, este de reținut că, în perioada specificată, procurorii au efectuat evaluarea circumstanțelor concrete ale fiecărei cauze penale și, constatând lipsa necesității privării în continuare a persoanei reținute de libertate, au decis respectiv punerea în libertate

a 1293 persoane (47,9 la sută din numărul total al reținuților).

La rândul lor, în anul 2020, judecătorii de instrucție nu au aplicat arestarea preventivă în privința a 227 persoane (16,2% din numărul total al demersurilor înaintate). Respectiv, după cum s-a menționat, au fost arestate preventiv doar 43,5% (55,1% în anul 2017, 47,3% în anul 2018 și 45,87% în anul 2019) [19].

Organul de urmărire penală are dreptul să rețină persoana bănuită de săvârșirea unei infracțiuni pentru care legea prevede pedeapsa cu închisoare pe un termen mai mare de 1 an în cazurile :1) dacă aceasta a fost prinsă în flagrant delict; 2) dacă martorul ocular, inclusiv partea vătămată, vor indica direct că anume această persoană a săvârșit infracțiunea; 3) dacă pe corpul sau pe hainele persoanei, la domiciliul ei ori în unitatea ei de transport vor fi descoperite urme evidente ale infracțiunii; 4) dacă la locul săvârșirii infracțiunii sunt descoperite urmele lăsate de către această persoană; 5) dacă aceasta a încercat să se ascundă ori nu i s-a putut constata identitatea.

În interesul înlăptuirii justiției în procedura flagrantă legislatorul a permis organului de urmărire penală să rețină timp de trei ore făptuitorul până la înregistrarea infracțiunii în modul convenit și începerea urmăririi penale.

Mai mult ca atât, în art. 168 alin. (1) Cod de procedură penală este indicat că oricine e în drept să prindă și să aducă forțat la poliție sau la o altă autoritate publică persoana (făptuitorul) prinsă asupra faptului săvârșirii unei infracțiuni flagrante sau care a încercat să se ascundă, ori să fugă imediat după săvârșirea infracțiunii.

Procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante

În conformitate cu alin. (1) art. 515 Cod de procedură penală, în cazul infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală întocmește un proces-

verbal de constatare a infracțiunii flagrante, în care consemnează cele constatate privitor la fapta săvârșită, rezultatele examinării la fața locului, obiectele ridicate, declarațiile bănuitului, dacă acesta acceptă să le facă, și declarațiile celorlalte persoane audiate. După caz, pot fi administrate și alte probe care se consemnează în procesul-verbal. Deci, legislatorul nu limitează în timp termenul de întocmire a procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante de către organul de urmărire penală. Aceasta va depinde de circumstanțele cauzei și de faptul dacă a fost sau nu reținută persoana bănuită. Însă după întocmirea procesului-verbal el trebuie să fie prezentat procurorului conform cerințelor alin. (2) art. 515 Cod de procedură penală nu mai târziu de 24 ore.

Prin constatarea infracțiunii se înțelege acțiunea necesară pentru aflarea adevărului, în ea cuprinzându-se toate activitățile efectuate de către organul de urmărire penală cu ocazia deplasării la fața locului.

Procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante îndeplinește o dublă funcționalitate, el constituie, în primul rând, actul de începere a urmăririi penale pentru infracțiunea constatată și necesită a fi confirmat de către procurorul care conduce urmărirea penală conform cerințelor alin. (3) art. 274 CPP, iar în al doilea rând servește ca mijloc de probă prin declarațiile și constatările din cuprinsul său. În procesul-verbal vor fi incluse declarațiile victimei, martorilor oculari, bănuitului și ale oricăror persoane care pot furniza informații sau date despre împrejurările cauzei. Un loc important îl vor ocupa constatările personale ale organului de urmărire penală cu ocazia deplasării la fața locului. Se va face precizarea despre ceea ce se constată personal în momentul ajungerii la fața locului, și anume circumstanțele depistate [18].

Procesul-verbal alcătuit în cadrul procedurii în cazul infracțiunilor flagrante este actul procesual de bază. Pe bună dreptate, în literatura de specialitate

este observată apropierea lui de concluziile de învinuire fiind, ca și rechizitoriul, un act totalizator [20, p. 320].

Procedura propriu-zisă de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante

În ceea ce privește sesizarea organelor competente, în cazul constatării infracțiunii flagrante, regăsim o revenire la principiul oficialității, organul de urmărire penală fiind obligat să constate săvârșirea faptei chiar dacă nu s-a introdus plângerea prealabilă, cel puțin în ceea ce privește constatarea lor, așa cum reține doctrina [21, p.128].

Așa cum reiese din alin. (1) al art. 515 Cod de Procedură Penală al Republicii Moldova „în cazul infracțiunii flagrante, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate privitor la fapta săvârșită, declarațiile bănuitului, dacă acesta acceptă să le facă, și declarațiile celorlalte persoane audiate. După caz, pot fi administrate și alte probe care se consemnează în procesul-verbal.”

Similar, potrivit art. 293 alin. (3), (4) din Cod de Procedură Penală al României, în cazul infracțiunii flagrante organele de ordine publică și siguranță națională întocmesc un proces-verbal, în care consemnează toate aspectele constatate și activitățile desfășurate, pe care îl înaintează de îndată procurorului. Plângerile și cererile prezentate în scris, corpul delict, precum și obiectele și înscrisurile ridicate cu ocazia constatării infracțiunii sunt puse la dispoziția procurorului.

Motivul acestei reguli se explică prin necesitatea de a se constata și conserva probele săvârșirii infracțiunii flagrante, pentru cazul în care persoana vătămată introduce plângerea prealabilă. Probele care au fost strânse la momentul săvârșirii infracțiunii flagrante constituie dovezi esențiale în soluționarea cauzei, ele neputând fi obținute decât în acel moment, al săvârșirii infracțiunii. Prin

urmare, etapa constatării infracțiunii flagrante de către organul de urmărire penală este guvernată de principiul oficialității, chiar dacă după acest moment capătă aplicare principiul disponibilității, prin necesitatea formulării plângerii prealabile.

După constatarea infracțiunii, organul de urmărire penală întocmește un proces-verbal în cadrul căruia consemnează fapta săvârșită, detaliind toate aspectele constatate și activitățile desfășurate alături de declarațiile luate.

În aceeași manieră procedează și persoanele fizice care îl prind pe făptuitor, iar după reținerea acestuia, cel care a constatat infracțiunea flagrantă are obligația de a preda, de îndată, organelor de urmărire penală, pe făptuitor, alături de corpurile delictive, obiectele și înscrisurile ridicate. Organele de urmărire penală au la rândul lor obligația de a întocmi un proces-verbal, care constituie act de sesizare [22, p.114-115].

Actul procesual de bază este procesul-verbal, care trebuie prezentat procurorului în maxim 24 de ore de la constatare, iar punerea sub învinuire este făcută doar de către procuror, care, poate dispune trimiterea în judecată. În situația în care procurorul consideră că nu există suficiente temeiuri pentru a pune persoana sub învinuire, dispune continuarea urmăririi penale cu indicarea acțiunilor care urmează să fie efectuate și fixarea termenelor reduse necesare pentru aceasta.

Făptuitorul poate fi examinat corporal, percheziționat (în baza ordonanței procurorului sau cu consimțământul său), reținut sau îi pot fi puse bunurile sub sechestru. În aceste situații, trebuie informat judecătorul de instrucție, în maxim 24 de ore de la dispunerea măsurii. Termenele sunt scurte - 10 zile pentru administrarea de noi probe, dacă se impune, respectiv maxim 5 zile de la înregistrarea dosarului la instanță, pentru punerea cauzei pe rol.

Până la modificarea și completarea CPP prin Legea din 28.07.2006 [Monitorul Oficial al Republicii

Moldova nr.170- 173 din 03.11.2006], procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante avea o dublă funcționalitate, el constituirea, în primul rând, actul de începere a urmăririi penale pentru infracțiunea constatată și era confirmat de către procurorul care conducea urmărirea penală, iar în al doilea rând, servește ca mijloc de probă prin declarațiile și constatările din cuprinsul său. Pentru a arăta dubla funcționalitate a acestui act s-a propus să fie indicat „Proces –verbal de constatare a infracțiunii flagrante și de pornire a urmăririi penale” [23, p. 1050].

Reieșind din dispozițiile alin. (2) art. 274 CPP, actul de începere a urmăririi penale este numai ordonanță, prin urmare pe lângă procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante urmează să fie întocmită și o ordonanță de începere a urmăririi care se prezintă procurorului pentru confirmare. Procesul-verbal de constatare a infracțiunii flagrante conform art. 515 CPP RM, după conținut se deosebește de procesul-verbal de constatare a unei infracțiuni depistate nemijlocit de către procuror sau organul de urmărire penală, în procedură generală, potrivit alin. (2) art. 274 CPP.

Prin constatarea infracțiunii se înțelege acțiunea necesară pentru aflarea adevărului, cuprinzând toate activitățile efectuate de către organul de urmărire penală cu ocazia deplasării la fața locului. Organul de urmărire penală, deplasându-se la fața locului cu ocazia constatării infracțiunilor flagrante, trebuie să înfăptuiască următoarele acțiuni:

1. Prezentarea calității și luarea măsurilor de întrerupere a activității ilicite;
2. Acordarea primului ajutor persoanelor vătămate;
3. Stabilirea și identificarea martorilor oculari prezenți la fața locului;
4. Identificarea făptuitorului și luarea măsurilor de reținere a acestuia;
5. Efectuarea percheziției corporale a făptuitorului;

6. Efectuarea cercetării la fața locului și luarea măsurilor privind ridicarea obiectelor, corpurilor delictive descoperite la fața locului;

7. Audierea martorilor oculari, victimelor și a făptuitorului;

8. Stabilirea acțiunilor ilicite efectuate de făptuitor;

9. Fixarea rezultatelor constatării infracțiunii flagrante cu întocmirea procesului-verbal de constatare a infracțiunii flagrante.

Potrivit art. 516 alin. (1) CPP RM, procurorul, primind materialul de urmărire penală, verifică corespunderea acestuia prevederilor legale și, dacă sunt probe suficiente, pune făptuitorul sub învinuire, conform dispozițiilor art.281 și 282, fără întocmirea rechizitoriului, dispunând trimiterea cauzei în judecată.

Potrivit art. 517 alin. (1) CPP RM, punerea pe rol a cauzelor privind infracțiunile flagrante se va efectua în termen de 5 zile de la data primirii dosarului. Prezența inculpatului, a apărătorului acestuia, a părții vătămate și a martorilor în ședința de judecată este asigurată de către procuror.

Majoritatea de infracțiuni flagrante se întâlnesc în rândul faptelor de: infracțiuni contra patrimoniului, ca (jaful, tâlhăria, pungășia), infracțiuni contra sănătății publice și conviețuirii sociale (circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor fără scop sau în scop de înstrăinare, infracțiuni de corupție în rândul persoanelor cu funcție de răspundere sau infracțiuni săvârșite de persoanele care gestionează organizațiile comerciale, obștești sau alte organizații nestatale (luarea de mită, darea de mită).

La toate cele trei situații prevăzute de art.513 din CPP, care determină caracterul flagrant al infracțiunii, se prezumă că autorul este prins în „focul” acțiunii sale sau imediat după aceea [24, p.697].

Astfel, infracțiunea flagrantă este o infracțiune evidentă, vizibilă, vădită prin faptul că toate

elementele unei infracțiuni sunt cunoscute și făptuitorul este prins (reținut de organele de stat competente sau de victimă, de martor ori de alte persoane). Starea de flagranță poate avea loc și în cazul prinderii numai a unui participant (autor, organizator, instigator, complice), iar dacă în timpul stabilit de procuror nu vor fi identificați și reținuți ceilalți coparticipanți, procedura se va desfășura în ordinea generală [25, p. 301].

Rezultatele studiului empiric în materia aplicabilității procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante

În Cadrul prezentei cercetări a fost realizat un studiu empiric între actorii justiției (judecători, procurori, avocați) pe un eșantion de 40 de persoane, privind aplicabilitatea procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante în sistemul național.

În urma analizei se constată că aproximativ 82% din persoanele intervievate au indicat că nu au întâlnit procedura respectivă în procesul de lucru. Printre motivele neaplicării procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante s-au indicat: lentoarea cu care acționează organul de urmărire penală și procurorul, riscul de a admite erori determinate de superficialitatea anchetei, obișnuința de a trimite cauza anume cu rechizitoriu, categoriile de infracțiuni în care este imposibilă urmărirea infracțiunilor flagrante pe care procurorul conduce sau exercită urmărirea penală, adresarea tardivă la organele de drept a victimelor, efectuarea numeroaselor acțiuni și întocmirea de acte procedurale într-un timp foarte scurt, termenii limită facilitând neaplicarea pe larg a procedurii vizate, fiind presați în timp organul de urmărire penală și procurorul, procedura a devenit anevoioasă cu instituirea unor condiții multiple.

Cele aproximativ 18 % din persoanele intervievate care au indicat că în practica acestora au întâlnit-o procedura respectivă, au indicat că au întâlnit-o

foarte rar. Aceștia au indicat motive similare cu cei care nu au întâlnit-o în practică: termeni restrânși, inclusiv faptul că unele probe nu pot fi administrate în termenele stabilite (ex: raportul de expertiză), neadmiterea erorilor în documentarea cazului, persoanele deseori sesizează organele de drept după comiterea infracțiunii după o perioadă mai îndelungată.

Potrivit opiniilor persoanelor intervievate, procesul-verbal de constatare, declarațiile martorilor oculari, a părții vătămate, verificarea declarațiilor la fața locului, cercetarea la fața locului, documentele, efectuarea expertizelor ar fi probele care ar fi suficiente pentru a se decide de aplicat procedura respectivă într-un caz concret. Probele urmează a fi concludente și suficiente și să coroboreze între ele. S-a indicat că în general, obiectul probațiunii este determinat de circumstanțele faptice concrete ale speței.

Un judecător intervievat, la întrebarea „*care modificări legislative ar fi necesare pentru aplicarea eficientă a procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante*”, a indicat „*orientarea spre elucidarea procesului de administrare a probelor, precum și concilierea acestuia cu dreptul subiectiv al inculpatului de a avea timpul și mijloacele pentru formularea apărării. Crearea unor prevederi care ar spori rolul diriguitor al instanței în astfel de proceduri. Ori, se constată că de fapt cercetarea efectivă a cauzei are loc abia în ședință de judecată*”.

Analizând opiniile participanților intervievați vis-a-vis de procedura de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante, se constată că aceasta, practic, a devenit caducă, nu se mai aplică. Paradoxal este că procedura respectivă este una care presupune beneficii, dar din frica existenței riscului de a admite erori determinate de timpul limitat de acțiune a organului de urmărire penală, aceasta nu este utilizată.

Concluzii

În urma analizei se poate de concluzionat că importanța procedurii de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante este: 1. Asigură creșterea proporțiilor de luptă cu criminalitatea, operativitatea, eficacitatea organelor de urmărire penală, timpul de cercetare este redus; 2. Asigură realizarea unuia din scopurile principale ale dreptului penal: de a corecta persoana ce a comis infracțiunea. Aceasta reușește prin apropierea maximală a răspunderii infractorului, față de momentul comiterii faptei. Asigură realizarea drepturilor și libertăților persoanei implicate în procesul penal; 3. Asigură o abordare calitativă a soluționării scopurilor procesului penal. Instituirea acestei proceduri este reacția normală la unele încercări de a grupa infracțiunile în dependență de: gradul de pericol social, complexitatea probațiunii, importanța social- politică a obiectului la care se atentează; 4. Asigură restabilirea în termeni minimali a ordinii de drept încălcate.

Trăsăturile particulare ale procedurii în cazul unor infracțiuni flagrante sunt următoarele: 1) În primul rând, e specifică activitatea organelor de urmărire penală, ce permite a se face o concluzie despre independența acestei forme procesuale. În procedura pe cazuri flagrante organele de urmărire penală nu intenționează proces penal; 2) O altă particularitate este faptul că în procedura în cazurile flagrante nu există astfel de subiecți procesuali ca partea vătămată, martor. Conform art.513 CPP, această procedură e realizată cu participarea făptuitorului, martorilor oculari și a altor persoane. Făptuitorul este egalat în drepturi cu învinuitul la prezentarea materialelor pentru a face cunoștință, dar organele de urmărire penală nu perfectează acte procesuale care să le recunoască acestor subiecți calitatea procesuală. 3) Cu toate că și procedura în cazuri flagrante finalizează cu formularea învinuirii, actul principal pe care acesta se bazează e procesul- verbal. 4) Pentru această procedură, legea instituie termene

mai reduse pentru stabilirea circumstanțelor faptei (24 de ore).

Din cele expuse, rezultă că pregătirea materialelor prin procedura în cauzele flagrante trebuie încredințată celor mai calificați lucrători ai organelor de urmărire penală, care ar asigura o perfectare corectă sub aspect procesual și statistic a actelor procesuale și o cercetare sub toate aspectele, completă și obiectivă a cauzei.

Referințe bibliografice

1. ШАДРИН, В. С. Сущность досудебного производства и дальнейшее развитие её форм в советском уголовном процессе/ формы досудебного производства и их совершенствование, Волгоград, 1989.

2. NICOLAE, E.A. Urmărirea și judecarea unor infracțiuni flagrante, Editura C.H. Beck, București, 1999.

3. VOLONCIU, N., Tratat de procedură penală, Partea specială, vol. II, București, Paideia, 1996.

4. CRIȘU, A. Drept procesual penal. Proceduri speciale, Tipo-Aktis S.A..

5. БОРОДИН, С.В., БОБРОВ, В.К. Уголовный процесс, Учебник, издание, Москва: Спарк, 2000.

6. Codul de procedură penală a Sovietul Suprem al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești nr. 42 din 24.03.1961. Titlul VIII, capitolul XXXIV forma protocolară de pregătire prejudiciară a materialelor (abrogat).

7. Cod de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003, Capitolul V din Titlul III Proceduri Speciale din Partea Specială a Codului de Procedură Penală.

8. БАСКОВ, В.И. Протокольная форма досудебной подготовки материалов, Москва.

9. PRADEL, J. Manuel de Procédure pénale, Editura Cujas, Paris, 2006.

10. ROBINSON, P.H. Fundamentals of criminal law, Boston, 1988.

11. CIUMAC, N. Uniunea avocaților din RM, Universitatea de Stat din Moldova, Aspecte istorice și moderne de drept comparat privind infracțiunile flagrante, Revista Națională de Drept nr. 11, 2017, CZU 343.2/.7 (sursa: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Aspecte%20istorice%20si%20moderne%20de%20drept%20comparat%20privind%20infracțiunile%20flagrante.pdf, (accesată la 03.01.2022).

12. Noțiuni generale despre infracțiunile flagrante. Aspecte de lege ferenda și de drept comparat, Dr. Bogea Marius Ciprian, Universitatea George Bacovia din Bacău, 2013. (sursa: https://www.ugb.ro/Juridica/Issue12013/8._Notiuni_generale_despre_infracțiunile_flagrante.Bogea.RO.pdf (accesată la 03.01.2022).

13. LEVASSEUR, G. Droit pénal général et procédure pénale, Ed. 12 Dall. Paris, 1997.

14. PĂVĂLEANU, V. Drept procesual penal, Partea specială, Editura Lumina Lex, București, 2002.

15. THEODORU, G.G. Tratat de Drept procesual penal, Ediția a 2-a, Editura Hamangiu, București, 2007.

16. NEAGU, I. Tratat de procedură penală, Partea specială, Editura Universul Juridic, București, 2009.

17. JIDOVU, N. Drept procesual penal, Editura C.H. Beck, București, 2006.

18. BATÎR, V. Procedura specială de urmărire și judecare a unor infracțiuni flagrante prevăzute de codul de procedură penală, aspecte procesuale și tactice, Buletin Informativ al Procuraturii Republicii Moldova nr. 5, martie, 2005 (sursa: http://www.procuratura.md/file/buletin_5_ro.pdf (accesată la 03.01.2022).

19. Raport privind activitatea procuraturii Republicii Moldova pentru anul 2020, (sursa: <http://procuratura.md/file/Raport%20de%20activitate%20a%20Procuraturii%20Republicii%20Moldova%20pentru%20anul%202020.pdf>, (accesată la 03.01.2022).

20. BUNECI, P. Drept procesual penal, București an. 2003.

21. VOLONCIU, N., VASILIU, A. Codul de procedură penală comentat, art.1-611, Editura Hamangiu, 2007, 264 pagini.

22. BĂETU, A.L. Actul de sesizare în dreptul procesual penal, teză de doctor, Chișinău-2017 (sursa: http://www.cnaa.md/files/theses/2017/51656/alina-ludmila_baetu_thesis.pdf, (accesată la 03.01.2022).

23. POALELUNGI, M., DOLEA, I., VÎZDOAGĂ, T. Manualul Judecătorului pentru cauze penale, [et al.]; coord. ed.: Mihai Poalelungi [et al.]. Ed. I. – Ch. : S. n., 2013 (Î.S. F.E.-P. «Tipografia Centrală»). – 1192 pagini.

24. NEAGU, I. Tratat de procedură penală. Ed. Pro, 1997.

25. DOLEA, I., ROMAN, D., SEDLEȚCHI, I. și alții, Drept procesual penal. Vol. II, p. spec. Chișinău: Reclama, 2006.